

Sygn. akt I ACa 130/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Wiszniewska
Sędziowie:	SA Marta Sawicka (spr.) del. SO Joanna Kitłowska-Moroz
Protokolant:	sekr. sądowy Magdalena Goltsche

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 maja 2014 roku sprawy z powództwa P. P. (1)

przeciwko (...) "(...)" Spółdzielni Pracy w likwidacji w S.

o uchylenie uchwały, przywrócenie do pracy oraz zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 23 grudnia 2013 r., sygn. akt I C 1192/11

I oddala apelację,

II zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Joanna Kitłowska-Moroz Iwona Wiszniewska Marta Sawicka

Sygn. akt I ACa 130/14

UZASADNIENIE

Powód P. P. (1) pozwem z dnia 16 listopada 2011 r. wniósł przeciwko Zakładom Usługowo – Wytwórczym „(...)” Spółdzielni Pracy z (...) w S. o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni Pracy nr (...) w sprawie wykreślenia go z rejestru członków tej spółdzielni. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż od dnia powstania pozwanej spółdzielni pracował na podstawie spółdzielczej umowy o pracę do dnia 28 czerwca 2010 r. Powód podkreślił, że w tym dniu został odwołany przez Walne

Zgromadzenie z funkcji Prezesa, wypowiedziano mu powyższą umowę i przy użyciu przemocy zatrudnionych ochroniarzy uniemożliwiono mu wstęp do spółdzielni.

Zdaniem powoda działania te były wynikiem „spisku zawiązanego przeciwko jego osobie oraz pięciu, innym członkom i pracownikom spółdzielni mającego na celu pozbawienie ich wszelkich praw i majątku spółdzielni”. W ocenie powoda wypowiedzenie umowy o pracę członkowi spółdzielni pracy w czasie trwania członkostwa było niedopuszczalne zgodnie z art. 186 § 2 ustawy – Prawo spółdzielcze. Powód wskazał na naruszenie przepisów przez Radę Nadzorczą, która stosowała przepisy kodeksu pracy. Ponadto powód zaznaczył, że w dniu 11 października 2011 r. otrzymał pismo i uchwałę Rady Nadzorczej o wykreśleniu go z rejestru członków Spółdzielni (...) z dnia 10 października 2011 r. na podstawie art. 24 § 3 ustawy – Prawo Spółdzielcze oraz § 31 statutu. Zdaniem powoda w stosunku do jego osoby nie mógł mieć zastosowanie art. 194 § 1 ustawy – Prawo Spółdzielcze, bowiem wykreślenie z rejestru członków może nastąpić tylko wypadku, gdy członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię, a powód nie wykonywał pracy spółdzielni wyłącznie z winy spółdzielni. W ocenie powoda zarzuty stawiane pod jego adresem są bezpodstawne.

Pozwane Zakłady Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy z (...) w S. w odpowiedzi na pozew z dnia 4 czerwca 2012 r. wniosły o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona pozwana przyznała, iż powód był prezesem Spółdzielni do dnia 28 czerwca 2010 r. i członkiem Spółdzielni do dnia 10 października 2011 r. Pozwana wskazała, że wiosną 2010 r. zaczęły zachodzić w pozwanej Spółdzielni zmiany polegające na przyjęciu czterech, nowych członków Spółdzielni przez Radę Nadzorczą, co spotkało się z protestem ówczesnego Prezesa Spółdzielni. Rada Nadzorcza następnie wystąpiła o zwołanie Walnego Zgromadzenia Członków, a powód w ustalonym terminie nie zwołał Walnego Zgromadzenia, co uczyniła Rada Nadzorcza, zwołując je w dniu 26 czerwca 2010 r. Pozwana podkreśliła, że mimo prawidłowego zawiadomienia powód nie stawił się na powyższe Walne Zgromadzenie, a także nie stawił się na Walne Zgromadzenie w dniu 15 grudnia 2010 r. i w dniu 27 czerwca 2011 r.

Zdaniem pozwanej pismem z dnia 13 grudnia 2010 r. powód przedstawił swoje stanowisko odnośnie spraw Spółdzielni i od chwili odwołania powoda z funkcji Prezesa Spółdzielni zaprzestał świadczenia pracy, korzystał ze zwolnienia lekarskiego. W ocenie pozwanej powód nie wykonywał obowiązków statutowych przez okres dłuższy niż rok i odbyło się to bez winy Spółdzielni. W ocenie pozwanej odwołanie powoda z funkcji Prezesa Spółdzielni nie zwalniało powoda z wykonywania obowiązków członkowskich, w tym uczestniczenia w Walnych Zgromadzeniach zwoływanych przez Spółdzielnię. Powód demonstrował lekceważenie pozwanej, nie liczenie się z jej organami, ani z członkami, przyjętymi według powoda w sposób niewłaściwy. Pozwana zaznaczyła, że powód po raz ostatni był w pozwanej Spółdzielni w dniu 26 czerwca 2010 r. i od tego czasu więcej nie zgłosił się.

W dniu 10 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie IX Wydział Pracy w sprawie o sygn. IX 651/10 rozpoznając od dnia 5 lipca 2010 r. sprawę z powództwa P. P. (1) o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, przywrócenie do pracy i wynagrodzenie wydał postanowienie na podstawie art. 17 pkt. 4² k.p.c. i art. 196 § 2 Prawa spółdzielczego uznając się niewłaściwym i przekazał sprawę do rozpoznania sądowi Okręgowemu w Szczecinie jako rzeczowo i miejscowo właściwemu.

Przy piśmie z dnia 13 lutego 2012 r. akta sprawy Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie IX Wydział Pracy o sygn. IX 651/10 zostały przekazane celem dołączenia do sprawy IC 1192/11 SO w Szczecinie.

Po dacie przekazania akt sprawy pełnomocnik powoda na rozprawie w dniu 18 października 2012 r., a także sprecyzował swoje stanowisko odnośnie zgłaszanych roszczeń oświadczając, że w aktualnej sytuacji procesowej żąda:

- uchylecia uchwały Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni Pracy nr(...) w sprawie wykreślenia powoda z rejestru członków tej spółdzielni

- przywrócenia powoda do pracy na poprzednich warunkach

- zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kwoty 37.170 zł stanowiącej równowartość półrocznego wynagrodzenia powoda za czas pozostawania bez pracy przez powoda

- zasądzenia kosztów postępowania od strony pozwanej

podtrzymując w ten sposób swoje stanowisko wyrażone pismem z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie IX 651/10.

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo w niniejszej sprawie oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2657 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie swoje Sąd oparł na następujących poczynionych w sprawie ustaleniach faktycznych:

W dniu 5 listopada 1986 r. powstały Zakłady Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy w S. i powód od tego dnia P. P. (1) był ich członkiem.

Strona pozwana jest zarejestrowana w KRS pod (...) i ma swój statut. Ostatnio postanowieniem z dnia 23 sierpnia 2013 r. strona pozwana została postawiona w stan likwidacji.

Aktualnie Zakłady Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy w S. znajdują się w likwidacji.

Powód P. P. (1) w okresie od dnia 2 lutego 1987 r. do dnia 15 kwietnia 1987 r. zatrudniony był w niepełnym wymiarze czasu pracy ½ etatu, a w okresie od 16 kwietnia 1987 r. do dnia 30 września 2010 r. w pełny wymiarze czasu pracy na stanowisku Kierownika Spółdzielni i pełnił funkcję Prezesa Zarządu.

Pismem z dnia 28 czerwca 2010 r. wypowiedziano powodowi umowę o pracę wskazując, że termin wypowiedzenia upływa z dniem 30.09.2010 r. i podnosząc, że podstawa wypowiedzenia jest uchwała walnego zgromadzenia członków spółdzielni z dnia 28 czerwca 2010 r. w której nie udzielono mu absolutorium oraz kolejna uchwała odwołująca go z funkcji Prezesa Zarządu. Podniesiono w wypowiedzeniu umowy, że z uwagi na to, że spółdzielcza umowa o pracę została zawarta w związku z pełnieniem przez P. P. (1) funkcji Prezesa i na czas pełnienia tej funkcji, odwołanie z tej funkcji stanowi podstawę wypowiedzenia umowy o pracę.

W świadectwie pracy odnotowano, że stosunek pracy powoda ustał w wyniku upływu czasu, na który został zawarty zgodnie z treścią art. 30 § 1 pkt 2 Kodeksu pracy.

Powód był jedyną osobą która miała zawartą spółdzielczą umowę o pracę.

Pismem z dnia 10 czerwca 2010 r. Rada Nadzorcza Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy w S. na podstawie § 39 ust. 4 Statutu w związku z niezwołaniem przez Zarząd Walnego Zgromadzenia w terminie do 12 maja 2010 r. zwołała Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni na dzień 28 czerwca 2010 r. o godz. 12.00 w siedzibie Spółdzielni przy ul. (...) w S. obejmujące między innymi podjęcie uchwały w sprawie absolutorium dla Zarządu.

Jednocześnie Rada Nadzorcza Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy w S. poinformowała, że w związku ze zwołaniem Walnego Zgromadzenia członków Spółdzielni na dzień 28 czerwca 2010 r. o godz. 12.00 w siedzibie Spółdzielni przy ul. (...) w S. materiały sprawozdawcze były do udostępnienia członkom w Sekretariacie Spółdzielni w S., ul. (...).

Powód P. P. (1) nie był obecny na Walnym Zgromadzeniu w dniu 28 czerwca 2010 r.

Pismem z dnia 30 listopada 2010 r. Zarząd Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy z (...) w S. działając na podstawie § 39 pkt 1 Statutu Spółdzielni zawiadomił członków, że w dniu 15 grudnia 2010 r. o godz. 14.30 w siedzibie (...) w S., ul. (...) odbędzie się Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni w celu podjęcia uchwały w przedmiocie upoważnienia Zarządu do zawarcia umowy przenoszącej sprzedaż Ośrodka (...) w W., ul. (...) za cenę 1.150,000 zł oraz

odsetki waloryzacyjne oraz podjęcia uchwały Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni w sprawie upoważnienia Zarządu Spółdzielni do zbycia całości posiadanych udziałów w portierni przy ul. (...) za cenę według uznania Zarządu.

Powyższe pismo powód P. P. (1) otrzymał listem poleconym wysłanym w dniu 30 listopada 2010 r.

Pismem z dnia 13 grudnia 2010 r. powód P. P. (1) wraz z innymi członkami strony pozwanej: A. G., P. P. (2), E. P. i B. W. w odpowiedzi na zawiadomienie o zwołaniu Walnego Zgromadzenia na dzień 15 grudnia 2010 r. poinformowali o zamiarze niebrania udziału w tym Zgromadzeniu, gdyż Zgromadzenie zwołano w/g słów składających pismo niezgodnie z treścią § 40 Statutu Spółdzielni, który stanowi, że zawiadomienia powinny być doręczone członkom co najmniej na dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia, a żadne z wysłanych do nich zawiadomień nie odpowiadało temu wymaganiu.

Powód P. P. (1) nie był obecny na Walnym Zgromadzeniu w dniu 15 grudnia 2010 r.

Pismem z dnia 10 czerwca 2011 r. Zarząd Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy z (...) w S. działając na podstawie § 39 pkt 1 Statutu Spółdzielni zawiadomił członków, że w dniu 27 czerwca 2011 r. o godz. 15.00 w siedzibie (...) w S., ul. (...) odbędzie się Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni.

Powyższe pismo powód P. P. (1) otrzymał listem poleconym wysłanym w dniu 10 czerwca 2011 r.

Powód P. P. (1) nie pojawił się na Walnym Zgromadzeniu Członków Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy w S. w dniu 27 czerwca 2011 r.

Pismem z dnia 3 października 2011 r. Rada Nadzorcza Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy z (...) w S. na podstawie Prawa Spółdzielczego zawiadomiła P. P. (1), iż w dniu 10 października odbędzie się posiedzenie Rady, na którym miała być rozpatrywana sprawa o wykreślenia P. P. (1) spośród członków Spółdzielni.

Powód P. P. (1) otrzymał powyższe pismo w dniu 10 października 2011 r.

Uchwałą nr(...) z dnia 10 października 2011 r. Rada Nadzorcza Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy z (...) w S. na podstawie art. 24 § 3 Prawa Spółdzielczego oraz § 31 Statutu wykreśliła P. P. (1) z Rejestru Członków Spółdzielni (...), a przyczyną wykreślenia było niewykonywanie statutowych obowiązków.

W uzasadnieniu uchwały Rada Nadzorcza wskazała, iż na Walnym Zgromadzeniu Członków Spółdzielni odbytym w dniu 28 czerwca 2010 r. ówczesny Prezes Zarządu P. P. (1) nie otrzymał absolutorium w następstwie czego został odwołany z funkcji. Ponadto członkowie krytycznie ocenili jego pracę, szczególnie w zakresie:

- gospodarki personalnej to jest tworzenie stanowisk pracy poza strukturą organizacyjną Spółdzielni oraz zawieranie umów o pracę głównie z członkami rodziny i osobami, które pracy nie świadczyły albo świadczyły w mniejszym zakresie, jak też z osobami, które nie miały kompetencji. Ponadto postawione zostały liczne zarzuty o działaniu na szkodę Spółdzielni poprzez:

- wypłatę nienależnych wynagrodzeń,

- zawieranie głównie z członkami rodziny umów pożyczek i wnoszenia „wkładów” niezgodnych z prawem i godzących w interesy finansowe Spółdzielni,

- traktowanie założonej Spółdzielni (...) (100 % udziałowcem jest Spółdzielnia) jako podmiotu do przejmowania pieniędzy,

- generowania kosztów delegacji związanych z dwuletnimi staraniami zdobycia licencji pośrednika w obrocie nieruchomościami za pieniądze Spółdzielni,

- przywłaszczenie na swoje prywatne konto kwoty 1.830 zł należnej Spółce (...),

- tolerowanie opóźnień w opłatach za sprzedaż Ośrodka (...) w W. i niepodejmowanie kroków w celu wyegzekwowania umówionej ceny,
- nieuzasadniona wypłata za remont Ośrodka (...) w W. – dzierżawcy K. S. w wysokości 29.505,00 zł oraz skompensowanie mu kwoty 16.495,00 zł,
- zawarcie i realizacja umowy przyznającej zawyżone, nie ekwiwalentne świadczenie za obsługę związaną z uwłaszczeniem Spółdzielni wynoszące po 20 % wartości nieruchomości dla Prezesa P. P. (1) i byłego radcy prawnego B. W..

Ponadto Rada Nadzorcza podkreśliła, że niezależnie od powyższych przesłanek, które mogą stanowić podstawę do wykluczenia P. P. (1), nie świadczył on pracy w Spółdzielni i nie był zatrudniony od dnia 1 października 2010 r., co stanowi samoistną podstawę do wykreślenia wymienioną w § 31 pkt 1 ust. 1 Statutu.

Pismem z dnia 10 października 2011 r. Rada Nadzorcza Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy w S. w załączeniu przesłała P. P. (1) uchwałę nr (...) podjętą na posiedzeniu w dniu 10 października 2011 r.

Powód P. P. (1) odebrał zaskarżoną uchwałę w dniu 11 października 2011 r.

Powód przebywał na zwolnieniu lekarskim po okresie, wykazanym wyżej, aż do dnia 29 marca 2011 r.

Aktualnie powód otrzymuje od października 2012 r. rentę rodzinną w wysokości 3001,23 zł w związku ze śmiercią żony E. P..

W końcowej fazie postępowania dowodowego pełnomocnik strony pozwanej podniosła, że z uwagi na sytuację w pozwanej spółdzielni nie było i nadal ma żadnej możliwości zatrudnienia powoda w jakimkolwiek charakterze.

W oparciu o takie poczynione w sprawie ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że powództwo P. P. (1) oparte na art. 194 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze okazało się nieuzasadnione i podlegało w całości oddaleniu. Zgodnie z treścią powyższego przepisu wykreślenie z rejestru członków spółdzielni może nastąpić tylko w wypadku, gdy członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię.

Bezspornie powód był członkiem Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielni Pracy w S. od dnia 5 listopada 1986 r.

Nie jest również sporne, że powód P. P. (1) w okresie od dnia 2 lutego 1987 r. do dnia 15 kwietnia 1987 r. zatrudniony był w niepełnym wymiarze czasu pracy 1/2 etatu, a w okresie od 16 kwietnia 1987 r. do dnia 30 września 2010 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku Kierownika Spółdzielni i pełnił funkcję Prezesa Zarządu.

Powyższy stosunek pracy powoda ustał w wyniku upływu czasu, na który został zawarty zgodnie z treścią art. 30 § 1 pkt 2 Kodeksu pracy.

Zdaniem Sądu powyższy sposób rozwiązania umowy o pracę przez pozwaną należy do niezawinionych przez spółdzielnię.

Wskazać należy, iż ustanie stosunku pracy powoda w spółdzielni nie było jednoznaczne z ustaniem jego członkostwa w spółdzielni, bowiem stosunek członkostwa w spółdzielni jako odrębny stosunek prawny łączący członka spółdzielni ze spółdzielnią pracy istnieć może niezależnie od stosunku pracy, podlegającego zgoła innym regulacjom prawnym, nie mającym związku ze stosunkiem pracy. Pozwana spółdzielnia nie wykreśliła P. P. (1) z rejestru swoich członków, pozostawał on jej członkiem aż do podjęcia przez Radę Nadzorczą Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielni Pracy z (...) w S. w dniu 10 października 2011 r. uchwały o wykreśleniu powoda z rejestru członków spółdzielni. Zdaniem Sądu skoro powód aż do dnia 10 października 2011 r., tj. dnia podjęcia uchwały przez Radę Nadzorczą pozwanej spółdzielni pozostawał jej członkiem, a był w przedmiotowej spółdzielni zatrudniony do dnia 30 września 2010 r. z

przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię, gdyż stosunek pracy powoda ustał w wyniku upływu czasu, a zatem został spełniony wymóg z art. 194 § 1 pkt 1 ustawy - Prawo spółdzielcze.

W ocenie Sądu pozwana spółdzielnia zgodnie z w/w przepisem podjęła uchwałę o wykreśleniu powoda z rejestru swoich członków, bowiem nie był on zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż rok i to z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię.

Nadto po zapoznaniu się przez Sąd z dokumentami przedłożonymi przez stronę pozwaną, należy stwierdzić, że rzeczywiście w sytuacji gospodarczej w jakiej znalazła się pozwana spółdzielnia, za przyczyną niesprawnego kierowania nią przez powoda, nie było i nie ma możliwości zatrudnienia powoda na jakimkolwiek stanowisku.

Zdaniem Sądu okoliczności faktyczne niniejszej sprawy wskazują na to, że Rada Nadzorcza Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielnia Pracy z (...) w S. podjęła uchwałę nr (...) w dniu 10 października 2011 r. w sposób zgodny z art. 194 § 1 pkt 1 ustawy - Prawo spółdzielcze, dlatego Sąd w tej części oddalił powództwo.

W konsekwencji Sąd uznał, iż zaskarżona uchwała jest zgodna z prawem, gdyż Rada Nadzorcza Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielni Pracy z (...) w S. zgodnie z treścią art. 194 § 1 pkt 1 ustawy - Prawo spółdzielcze była uprawniona do wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej spółdzielni.

Sąd Okręgowy wskazał, iż przyczyną wykreślenia powoda był brak zatrudnienia P. P. (1) w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię, a nie jak wskazano niewykonywanie statutowych obowiązków, które stanowi przyczynę wykreślenia określoną w art. 24 § 3 ustawy – Prawo spółdzielcze, stosownie do którego członek niewykonyjący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni. Statut określa przyczyny wykreślenia. Zdaniem Sądu w realiach przedmiotowej sprawy zastosowanie miał przepis szczególny dotyczący działalności spółdzielni pracy, to jest art. 194 § 1 pkt 1 tej ustawy zgodnie z podstawową zasadą stosowaną przy interpretacji przepisów prawa, iż przepis szczególny uchyla zastosowanie przepisu ogólnego.

Stan faktyczny Sąd ustalił w całości w oparciu o przeprowadzone dowody, przede wszystkim z materiału dokumentarnego zebranego w sprawie, który nie został w żaden sposób zakwestionowany przez żadną ze stron.

Powyższe okoliczności wskazują, że oddalenie powództwa w części obejmującej żądanie uchylecia uchwały Rady Nadzorczej nr (...) pozwanej Spółdzielni jest zasadne. Skoro tak, to ślad za tym zasadne jest zdaniem Sądu Okręgowego oddalenie pozostałych żądań zgłoszonych do rozpoznania w niniejszym procesie tj. przywrócenia powoda do pracy na poprzednich warunkach, i zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kwoty 37.170 zł stanowiącej równowartość półrocznego wynagrodzenia powoda za czas pozostawania bez pracy przez powoda.

Mając na uwadze powyższe, powództwo P. P. (1) należało oddalić w całości jako bezzasadne, o czym orzeczono w pkt I sentencji.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23 grudnia 2013 roku wniósł powód – P. P. (1) – zaskarżając go w całości i zarzucając:

1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, który to błąd miał wpływ na jego treść poprzez uznanie, że:

- stosunek pracy powoda ustał w wyniku czasu, na który został zawarty, podczas gdy ustał w wyniku wypowiedzenia umowy o pracę przez pozwanego;

- z uwagi na sytuację pozwanej nie było i nie ma żadnej możliwości zatrudnienia powoda w jakimkolwiek charakterze, podczas gdy taka możliwość istnieje;

2) naruszenie prawa materialnego, a to:

- art. 182 § 1, art. 184, art. 186 § 2, art. 187 i art. 189 prawa spółdzielczego poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że można rozwiązać z członkiem spółdzielni pracy umowę o pracę z przyczyn wskazanych przez pozwaną, a które nie mieszczą się w zamkniętym katalogu podstaw wypowiedzenia umowy określonych w prawie spółdzielczym;

- art. 194 § 1 pkt 1 prawa spółdzielczego poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie polegające na przyjęciu, że powód nie był zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię, podczas gdy powodem braku zatrudnienia było bezpodstawne rozwiązanie umowy o pracę przez pozwanego.

W oparciu o tak postawione zarzuty powód wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obydwie instancje.

Pozwana – Zakłady Usługowo- (...) Spółdzielnia Pracy w S. w likwidacji – wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione przez apelującego okazały się nieuzasadnione.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy są poprawne, a wyprowadzone z nich wnioski prowadziły do oddalenia powództwa w sprawie. Ustalenia te Sąd odwoławczy podziela i przyjmuje za własne. Odniesienie się do zarzutów apelacji wymaga zaś poczynienia kilku uwag odnośnie zasad regulujących spółdzielczy stosunek pracy.

Z niekwestionowanych ustaleń wynika, iż powód był członkiem pozwanej spółdzielni pracy zatrudnionym na podstawie spółdzielczej umowy o pracę na stanowisku prezesa zarządu. Spółdzielczy stosunek pracy jest w istocie odrębną formą zatrudnienia nawiązywaną na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, do której w pierwszej kolejności stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 roku – Prawo spółdzielcze (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1443 z późn. zmianami), a dopiero w sprawach nieuregulowanych zastosowanie znajdują i to z pewnymi ograniczeniami, przepisy prawa pracy.

Gdy chodzi o konkretne rozwiązania prawne, przede wszystkim należy zwrócić uwagę, iż w sposób szczególny ukształtowany został krąg podmiotów, które mogą być stronami spółdzielczego stosunku pracy. W charakterze pracodawcy może występować jedynie spółdzielnia pracy, czyli spółdzielnia, której przedmiotem działalności jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków (art. 181 prawa spółdzielczego). Jeśli natomiast chodzi o krąg osób, które na podstawie spółdzielczej umowy o pracę mogą stać się pracownikami, został on ograniczony do członków spółdzielni będącej pracodawcą. Oczywiście spółdzielnia może występować w charakterze pracodawcy również w stosunku do osób trzecich, jednakże w takim przypadku możliwe jest jedynie zatrudnienie na zasadach ogólnych, oparte albo na przepisach kodeksu pracy, albo na przepisach prawa cywilnego. Pracownikiem zatrudnionym na podstawie spółdzielczej umowy o pracę może być zaś tylko członek spółdzielni pracy.

Jest przy tym istotne, iż zgodnie z art. 182 § 1 prawa spółdzielczego nawiązanie spółdzielczej umowy o pracę należy traktować w kategorii obowiązku. Spółdzielnia pracy oraz jej członek co do zasady muszą pozostawać w spółdzielczym stosunku pracy. Jedynie wyjątkowo dopuszczona została sytuacja, gdy pomimo trwającego członkostwa w spółdzielni nie jest konieczne kontynuowanie stosunku pracy. poza tym w szczególnych sytuacjach prawo spółdzielcze dopuszcza niepracownicze formy zatrudnienia członków spółdzielni. Zgodnie z art. 201 § 1 prawa spółdzielczego zamiast umowy o pracę możliwe jest skorzystanie z umowy o pracę nakładczą, umowy o dzieło lub umowy zlecenia, jeżeli spełnione zostaną dwa warunki: zastosowanie niepracowniczych form zatrudnienia jest uzasadnione rodzajem działalności spółdzielni, a odpowiednie postanowienia znajdują się w statucie spółdzielni. Statut może przewidywać zatrudnienie wszystkich lub tylko niektórych członków (ze względu na szczególnie charakter wykonywanej przez nich pracy) na innej podstawie, niż spółdzielcza umowa o pracę. Jeśli rozwiązanie takie dotyczyć będzie tylko niektórych członków,

statut powinien wyraźnie określać, na jakich stanowiskach stosowana będzie umowa o pracę nakładczą lub jedna z umów cywilnoprawnych.

Spółdzielnia pracy powinna nawiązać spółdzielczy stosunek pracy z chwilą powstania stosunku członkostwa. W przeciwnym razie członek spółdzielni, z którym nie zawarto umowy, może wystąpić do drogi sądowej z żądaniem zawarcia umowy. Jeszcze dalej idącym skutkiem nienawiązania stosunku pracy jest możliwość żądania od spółdzielni odszkodowania, przy czym roszczenia powyższe są od siebie niezależne. Zasady te mogą w określonych sytuacjach ulec pewnemu złagodzeniu. Warto bowiem podkreślić, iż odpowiedzialność spółdzielni z tytułu nienawiązania stosunku pracy nie powstaje wówczas, gdy spółdzielcza umowa o pracę nie została zawarta z przyczyn przez spółdzielnię niezawinionych. Podkreśla się w tym kontekście, że w chwili obecnej szczególne znaczenie mają uwarunkowania ekonomiczne związane z możliwościami spółdzielni w zakresie zatrudnienia pracowników. Jako typowy przykład można wskazać sytuację, gdy w ramach prowadzonego przedsiębiorstwa nie istnieje stanowisko odpowiadające kwalifikacjom członka. Aby jego zatrudnienie stało się możliwe, konieczne byłoby utworzenie nowego stanowiska, co w oczywisty sposób wiązałoby się z dodatkowym obciążeniem finansowym podmiotu zatrudniającego. Zwrócić wypada uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1999 roku (I PKN 424/99, OSNAP 2001, nr 8, poz. 262), w którym stwierdzono, iż pozostawanie przez członka spółdzielni pracy bez zatrudnienia należy ocenić jako wynikające z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię, jeżeli nie ma ona obiektywnych możliwości zatrudnienia na stanowisku odpowiadającym jego kwalifikacjom.

Jeżeli chodzi o ustanie spółdzielczego stosunku pracy, to może ono stanowić konsekwencję ustania członkostwa w spółdzielni (co stanowi zasadę) lub być od niego niezależne (co ma charakter wyjątkowy). Bezpośrednie powiązanie spółdzielczego stosunku pracy ze stosunkiem członkostwa w spółdzielni powoduje, że ustanie z tego ostatniego skutkuje wygaśnięciem stosunku pracy, co następuje z mocy prawa, bez potrzeby dokonywania przez spółdzielnię jakichkolwiek dodatkowych czynności. Moment ustania członkostwa jest przy tym momentem ustania stosunku pracy. W tym ujęciu ustanie spółdzielczego stosunku pracy stanowi konsekwencję wystąpienia jednej z okoliczności, która w świetle przepisów prawa spółdzielczego powoduje ustanie członkostwa w spółdzielni, w szczególności wykreślenia z rejestru członków lub wykluczenia ze spółdzielni.

Ograniczenia w rozwiązaniu stosunku pracy stanowią więc w tym zakresie pochodną ograniczeń, które występują, gdy chodzi o dopuszczalność pozbawienia członkostwa.

W wyjątkowych przypadkach prawo spółdzielcze pozwala na rozwiązanie stosunku pracy, pomimo że stosunek członkostwa istnieje w dalszym ciągu. Rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić albo z zachowaniem okresu wypowiedzenia, albo w trybie natychmiastowym. Specyfika wypowiedzenia spółdzielczego stosunku pracy polega na tym, iż podmiot zatrudniający może skorzystać z niego w ściśle określonych przypadkach (w pracowniczym stosunku pracy o charakterze bezterminowym wystarczy, aby wypowiedzenie było uzasadnione). Przesłankami wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę są: zmniejszenie stanu zatrudnienia podyktowane gospodarczą koniecznością lub nabycie przez członka prawa do emerytury (art. 187 prawa spółdzielczego). Jeśli chodzi o długość okresu wypowiedzenia, to jest ona liczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 36 k.p. Pomimo trwania członkostwa spółdzielnia może rozwiązać stosunek pracy, gdy wystąpią okoliczności uzasadniające rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z przyczyn przez pracownika niezawinionych, określone w art. 53 k.p. (art. 189 § 1 prawa spółdzielczego). Wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy o pracę powinno być dokonane w formie pisemnej. W treści należy wskazać przyczynę, która uzasadnia wypowiedzenie lub rozwiązanie. Musi to być konkretna przyczyna występująca w danym przypadku.

Przenosząc te uwagi natury ogólnej na grunt rozpoznawanej sprawy przypomnieć wypada na wstępie, iż przedmiotem prawomocnego rozstrzygnięcia sądów obu instancji pozostaje kwestia ważności podjętej na walnym zgromadzeniu 28 czerwca 2010 roku uchwały numer(...), której przedmiotem była odmowa udzielenia absolutorium prezesowi Zarządu P. P. (1), odwołania go z funkcji prezesa zarządu oraz powołania na stanowisko prezesa zarządu pozwanej Spółdzielni (...) (sprawa o sygn. I C 741/10 Sądu Okręgowego w Szczecinie, I ACa 433/11 Sądu Apelacyjnego w Szczecinie). Oddalając powództwo o ustalenie nieważności uchwały stwierdzono po pierwsze okoliczności prawidłowości zwołania walnego zgromadzenia w dniu 28 czerwca 2010 roku, bezzasadności zarzutów powoda dotyczących naruszenia art.

41 § 1 prawa spółdzielczego oraz § 41 pkt 3 statutu Spółdzielni, a także wskazano na treść przepisu art. 49 § 4 prawa spółdzielczego stanowiącego, że walne zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium (art. 38 § 1 pkt 2), niezależnie od tego, który organ stosownie do postanowień statutu wybiera członków zarządu.

Przechodząc dalej, ocenie poddać należało prawidłowość i skuteczność rozwiązania przez pozwaną stosunku pracy z powodem, a to z uwagi na zgłaszane przez niego roszczenia dotyczące przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach oraz zasądzenia odszkodowania za czas pozostawania bez pracy. Okoliczności te istotne są też z punktu widzenia żądania uchylenia uchwały Rady Nadzorczej pozwanej nr (...) dotyczącej wykreślenia powoda z rejestru członków spółdzielni, w której jako podstawę wykreślenia wskazano nieświadczenie przez powoda pracy w Spółdzielni od 1 października 2010 roku z powołaniem się na regulację § 31 pkt 1 ust. 1 statutu pozwanej. Stanowi on, że wykreślenie z rejestru członków może nastąpić tylko w wypadku, gdy członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn nie zawinionych przez Spółdzielnię.

Z niekwestionowanych ustaleń poczynionych w sprawie przez Sąd Okręgowy wynika, że powód zatrudniony był w pozwanej Spółdzielni od lutego 1987 roku na stanowisku kierownika Spółdzielni oraz przez cały czas pełnił funkcję Prezesa jednoosobowego zarządu pozwanej Spółdzielni. Dokonane pismem z dnia 28 czerwca 2010 roku wypowiedzenie umowy o pracę odwoływało się do wspomnianej wyżej uchwały nr (...) walnego zgromadzenia z dnia 28 czerwca 2010 roku oraz wskazywało, że spółdzielcza umowa o pracę została zawarta w związku z pełnieniem funkcji Prezesa i na czas pełnienia tej funkcji, a zatem odwołanie z funkcji prezesa zarządu stanowi podstawę wypowiedzenia umowy o pracę. Zważyć należy na specyfikę pozwanej, która była Spółdzielnią małą, w momencie odwołania powoda z funkcji liczyła zaledwie 13 członków, z których na podstawie umowy o pracę zatrudnionych było jedynie pięciu z nich. Uzasadnione są w tym stanie rzeczy twierdzenia pozwanej, iż po odwołaniu powoda z funkcji prezesa nie dysponowała ona stanowiskiem umożliwiającym zatrudnienia powoda zgodnie z jego kwalifikacjami na podstawie wypowiedzenia zmieniającego warunki pracy i płacy. Powód okoliczności tej zaprzeczał, nie wskazał jednak nawet zatrudnienie go na jakim stanowisku u pozwanej byłoby uzasadnione i możliwe.

W judykaturze zaprezentowano pogląd, że odwołanie z funkcji prezesa zarządu spółdzielni stanowi wystarczającą przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę, którą z nim zawarto w związku z powierzeniem tej funkcji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2011 roku, II PK 313/10). Wskazano przy tym na istotę zatrudnienia osób na stanowiskach kierowniczych opartą na szczególnym zaufaniu. Jakkolwiek orzeczenie powyższe nie dotyczyło spółdzielczego stosunku pracy, to wyrażony nim pogląd w szczególnej pozycji powoda zajmowanej przez lata u pozwanej ma znaczenie także w aspekcie określenia przyczyn rozwiązania z nim stosunku pracy, a w następstwie oceny tego, czy były one przez pozwaną zawinione. W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazane wyżej okoliczności odnoszące się przede wszystkim do struktury organizacyjnej pozwanej Spółdzielni wyłączającej możliwość zatrudnienia powoda na innym stanowisku odpowiadającym jego kwalifikacjom, pozwalają uznać dokonane wypowiedzenie za uzasadnione, co wyłącza winę pozwanej za pozostawanie powoda bez zatrudnienia przez okres ponad jednego roku.

W tej też sytuacji ostateczna konkluzja Sądu Okręgowego co do bezzasadności wszystkich zgłoszonych przez powoda roszczeń okazała się uzasadniona i apelacja podlegała oddaleniu (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 11 ust. 1 pkt 1 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokacie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 461).

SSO del. J. Kitłowska – Moroz SSA I. Wiszniewska SSA M. Sawicka